

Lärarhandledning

Demokrati pågår

Riksdagen och demokratin

Den här delen handlar om hur din röst påverkar riksdagen, vad som är skillnaden mellan riksdag och regering och vilken roll talmannen har.

Ledamotsuppdraget

berättar om riksdagen och ledamöternas arbete, roll och funktion. Den här delen handlar om vad en riksdagsledamot gör och vem som kan bli vald till riksdagen.

Riksdagens fem grundläggande uppgifter

Hur påverkar demokratin vår vardag och vem är det som bestämmer hur saker i samhället ska fungera? Den här delen handlar om riksdagens fem grundläggande uppgifter.

Lärarhandledning: Demokrati pågår

Demokrati pågår är en filmserie som handlar om riksdagens roll, funktion, arbete och beslut. Serien består av de tre filmerna *Riksdagen och demokratin*, *Ledamotsuppdraget* och *Riksdagens fem grundläggande uppgifter*. Filmerna riktar sig till den som vill lära sig mer om riksdagen och framför allt till elever i åk 7–9 och gymnasiet. De kan användas i undervisningen om riksdagen och vår demokrati. Filmerna i filmserien är fristående och kan ses tillsammans eller var för sig.

- *Riksdagen och demokratin* berättar om medborgarnas betydelse för riksdagens sammansättning, regeringsbildning, parlamentarism, skillnaden mellan riksdag och regering, lagstiftningsprocessen och talmannens roll.
- *Ledamotsuppdraget* berättar om riksdagen och ledamöternas arbete, roll och funktion. Den här delen handlar om vad en riksdagsledamot gör och vem som kan bli vald till riksdagen.
- *Riksdagens fem grundläggande uppgifter* berättar om de uppgifter som riksdagen har ansvar för. Den här delen handlar om riksdagens fem uppgifter: besluta om lagar, besluta om statens budget, kontrollera regeringen, arbeta med EU-frågor och arbeta med utrikespolitiken.

Uppgifter till filmerna

Till filmserien *Demokrati pågår* finns uppgifter som kan användas i undervisningen.

Uppgifter att arbeta med före filmerna

Till varje film finns en fråga som eleverna kan diskutera innan de ser filmen.

Riksdagen och demokratin: Vad har riksdagen för roll i vår demokrati?

Ledamotsuppdraget: Vad tror ni att en riksdagsledamot gör om dagarna?

Riksdagens fem grundläggande uppgifter: Riksdagen utser statsminister efter ett riksdagsval. Vilka andra uppgifter har riksdagen?

Uppgifter att arbeta med efter filmerna

Till filmerna *Riksdagen och demokratin* och *Ledamotsuppdraget* finns det uppgifter som kan delas ut direkt till eleverna efter att de har sett filmerna. Till filmen *Riksdagens fem grundläggande uppgifter* finns en instruktion till dig som lärare om hur filmens innehåll kan bearbetas i undervisningen. Uppgifterna till filmerna finns nedan.

Förslag på vidare läsning och material

Information om riksdagens uppgifter och arbete och förslag på mer material som kan användas i undervisningen finns på sidorna [Så fungerar riksdagen](#) och [Riksdagen i undervisningen](#) på riksdagens webbplats.

Uppgifter till Demokrati pågår: Riksdagen och demokratin

Uppgift 1: Den svenska demokratin

Sverige är en demokrati med ett parlamentariskt styrelsesätt. Beskriv och förklara vad det innebär. Försök att använda så många som möjligt av följande begrepp:

representativ demokrati, grundlag, folkstyre, rösträtt, val, folkvald, 349 ledamöter, partier, riksdagen, talman, statsminister, ministrar, regering, förslag, beslut, parlamentarism, statsskick

Du kan läsa mer om vår svenska demokrati fungerar på s.4–11 och s.26 i studiematerialet [Så fungerar riksdagen](#).

Du hittar studiematerialet via länken eller på sidan Studiematerial under Dokument & lagar/ Beställ och ladda ner på riksdagens webbplats.

Uppgift 2: Från förslag till lag

Välj ett förslag på ämne (se nedan) och beskriv hur riksdagen fattar beslut. Använd dig av följande ord i din beskrivning av lagstiftningsprocessen:

riksdag, regering, motion, proposition, riksdagsledamot, partigrupp, utskott, betänkande, kammaren, debatt, omröstning (votering), rösta (votera), majoritet, beslut, riksdagsskrivelse, verkställa

Förslag på ämnen:

- sänka rösträttsåldern till 16 år
- höja studiebidraget med 200 kronor för studerande på gymnasiet
- sänka åldern för att få ta körkort till 16 år
- höja eller sänka skatten på bensin och diesel

Du kan läsa mer om hur lagstiftningsprocessen fungerar på s.12 och s.16–17 i studiematerialet [Så fungerar riksdagen](#). Där finns en illustration över lagstiftningsprocessen som du kan utgå ifrån när du förklarar utifrån ditt exempel.

Du hittar studiematerialet via länken eller på sidan Studiematerial under Dokument & lagar/ Beställ och ladda ner på riksdagens webbplats.

Uppgift 3: Analys

Sverige är en representativ demokrati med ett parlamentariskt styrelseskick. Vad finns det för fördelar och nackdelar med

- a. en representativ demokrati?
- b. en direkt demokrati?

Uppgifter till Demokrati pågår: Ledamotsuppdraget

Uppgift 1: Ledamöterna är våra representanter

I filmen får du veta att ledamöterna är våra representanter i riksdagen. Förklara vad det innebär med hjälp av följande ord:

väljare, folkvald, representant, förtroendeuppdrag, parti, mandat, valkrets

Uppgift 2: Valkretsarna

Sverige är indelat i 29 valkretsar. Valkretsarna stämmer i stort sett överens med våra län, men de folkrika länen Stockholms län, Skåne län och Västra Götalands län består av flera valkretsar.

Ta reda på följande:

- Vilken valkrets bor du i?
- Hur många ledamöter i riksdagen är representanter för den valkrets du bor i?
- Vilka av riksdagens partier är representerade i valkretsen?
- Är det viktigt att riksdagens ledamöter representerar hela Sverige? Varför tror du att vi har ett system där ledamöterna kommer från olika delar av Sverige?

På sidan [Ledamöterna](#) på riksdagens webbplats finns information om riksdagens ledamöter och vilken valkrets de representerar. Välj alternativet Valkrets i rullgardinsmenyn och därefter den valkrets som du bor i.

Uppgift 3: Ledamöternas uppdrag

I filmen beskrivs det att ledamöterna delar sin tid mellan arbetet i riksdagen och i valkretsen. Beskriv vad uppdraget som ledamot innebär i:

- riksdagen
- valkretsen

Du kan läsa mer om ledamöternas uppdrag på sidan [Så arbetar ledamöterna](#) på riksdagens webbplats. Där finns också filmen *Demokrati pågår: Ledamotsuppdraget* om du vill se den en gång till.

Uppgifter till Demokrati pågår: Riksdagens fem grundläggande uppgifter

Uppgift: Riksdagens fem uppgifter

Läroinstruktion

Del 1: Förberedelse i expertgrupper

Dela in klassen i fem grupper och låt var och en av grupperna få ansvar för en av riksdagens fem uppgifter: *beslutar om lagar, beslutar om statens budget, kontrollerar regeringen, arbetar med EU-frågor och arbetar med utrikespolitiken.*

Grupperna ska göra en sammanställning av den uppgift som de har fått sig tilldelad. De ska ta reda på viktiga fakta och beskriva vad uppgiften innebär och hur riksdagen arbetar med den. På så sätt blir alla medlemmar i en grupp experter på en av riksdagens uppgifter. Alla medlemmar i en expertgrupp ska också förbereda sig för att kunna presentera uppgiften för de andra i klassen.

Eleverna kan läsa om vad riksdagen gör på sidan [Riksdagens uppgifter](#) på riksdagens webbplats.

Del 2: Redovisning i tvärgrupper

När expertgrupperna är klara med sina förberedelser ska eleverna delas in i nya grupper, så kallade tvärgrupper. Varje tvärgrupp ska bestå av (minst) en elev från varje expertgrupp, så att alla riksdagens fem uppgifter är representerade i alla tvärgrupper.

I tvärgrupperna redovisar en elev i taget medan övriga tar anteckningar. När alla elever i en tvärgrupp är klara med sina redovisningar ska de med hjälp av sina anteckningar skriva egna sammanfattningar av de uppgifter som de själva inte är experter på.

Del 3: Analys

När redovisningarna i tvärgrupperna är klara och alla elever har egna sammanfattningar av riksdagens fem uppgifter får eleverna diskutera följande frågor i grupper eller i helklass:

- På vilket sätt är riksdagens uppgifter viktiga för den svenska demokratin?
- Är det någon uppgift som är viktigare än de andra? Varför/varför inte?